

УДК 336.018

Горлов С.М.*доктор філософії у галузі економіки,
доцент кафедри гуманітарних та природничо-економічних дисциплін
Кіровоградського інституту Міжрегіональної Академії управління персоналом*

ВПЛИВ БАРТЕРНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ГРОШОВИЙ ОБІГ І РІВЕНЬ ЦІН В ЕКОНОМІЦІ

Предметом дослідження є аспект впливу бартерних операцій на грошовий обіг у державі. Теоретичною та методологічною базою наукового дослідження є рівняння обміну кількісної теорії грошей. У процесі дослідження застосовувалися методи аналізу, економіко-математичний та логічний методи. Результатом дослідження стало визначення впливу бартерних операцій на грошовий обіг і рівень цін в макроекономіці та запропоновані практичні рекомендації щодо застосування результатів дослідження.

Ключові слова: грошова маса, бартерні операції, національне виробництво, рівень цін, кількість виробленої продукції.

Горлов С.Н. ВЛИЯНИЕ БАРТЕРНЫХ ОПЕРАЦИЙ НА ДЕНЕЖНОЕ ОБРАЩЕНИЕ И УРОВЕНЬ ЦЕН В ЭКОНОМИКЕ

Предметом исследования является аспект влияния бартерных операций на денежное обращение в государстве. Теоретической и методологической базой научного исследования является уравнение обмена количественной теории денег. В процессе исследования применялись методы анализа, экономико-математический и логический методы. Результатом исследования стало определение влияния бартерных операций на денежный оборот и уровень цен в макроэкономике и предложены практические рекомендации по применению результатов исследования.

Ключевые слова: денежная масса, бартерные операции, национальное производство, уровень цен, количество произведенной продукции.

Horlov S.N. INFLUENCE OF BARTER OPERATIONS TO MONEY CIRCULATION AND PRICE LEVEL IN THE ECONOMY

Subject of research is an aspect influence of barter operations to money circulation in the country. The theoretical and methodological basis of scientific research is the equation of exchange quantity theory of money. During research were used methods of analysis, economic-mathematical and logical methods. The result of the research was the definition influence of barter operations in the circulation of money the price level in macroeconomics and were proposed the practical recommendations for the application the results of research.

Keywords: money supply, barter, national production, price level, number of output.

Постановка проблеми. Досягнення рівноваги в макроекономіці є основною проблемою по забезпеченню стабільного розвитку економіки країни. Грошова маса в обігу – це один із основних макроекономічних показників, який є складовою рівняння макроекономічної рівноваги. Одним із факторів впливу на грошовий обіг у державі є рівень бартерних операцій у національній економіці, оскільки вони порушують рівновагу між кількістю грошей в обігу з урахуванням швидкості обігу грошової одиниці і виробництвом валового національного продукту (ВНП).

Метою дослідження є виявлення впливу бартерних операцій на грошову масу в обігу і, як наслідок, на рівень цін в економіці для аналізу і оцінки економічної ситуації в державі та прийняття заходів урядом за рахунок бюджетної і грошово-кредитної політики по досягненню рівноваги в макроекономіці між грошовою масою і виробництвом національного продукту. У цьому аспекті потребує дослідження концепція взаємозалежності кількості грошових коштів в обігу і суми бартерних операцій. Дана концепція досліджується на основі рівняння обміну кількісної теорії грошей і агрегатного рівняння визначення сукупних витрат в економіці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання економічної рівноваги між грошовою масою в обігу і національним виробництвом досліджували Кемпбелл Р. Макконнелл, Менк'ю Грегори Н., П. Самуельсон, Стенлі Л. Брю, М. Фрідмен, П. Хейне, а також російські економісти Л. Белецка, С. Гурієв, М. Делягін, А. Нестеренко, К. Сонін, П. Симонов. Дослідженням даного аспекту займаються і українські вчені-економісти: Л. Антонюк, І. Макаренко, І. Олійник, В. Столяров, А. Чернявський.

Незважаючи на значну кількість досліджень в аспекті взаємодії грошового обігу і національного виробництва, залишається невирішеним значне коло питань по впливу на грошовий обіг різних економіч-

них факторів, одним із яких і є фактор бартерних операцій.

Вивчення впливу бартерних операцій на кількість грошей в обігу та на рівень цін в економіці на сучасному етапі економічного розвитку є актуальним. Дане дослідження збагачує економічну теорію і практику в аспекті взаємодії грошового обігу і національного виробництва.

Постановка завдання. Завданням дослідження є встановлення взаємодії і взаємозалежності грошового обігу від бартерних операцій та вплив останніх на рівень цін в економіці. Теоретичні викладки враховують взаємодію складових елементів грошового обігу (M, V) і обсягів національного виробництва ($PЧQ$) і є обґрунтованими. В основу дослідження автором покладено рівняння обміну кількісної теорії грошей І. Фішера.

Виклад основного матеріалу. Однією з основних проблем у макроекономіці є визначення необхідної кількості грошей в обігу, оскільки грошова маса є одним із головних макроекономічних параметрів.

Важливим фактором впливу на кількість грошової маси в обігу є бартерні операції. В економічній енциклопедії відмічається, що «бартер (англ. barter) – торгова операція, що здійснюється за схемою «товар за товар». Пропорції (оптимальні розміри) визначаються сторонами бартерної угоди. Застосовується в період низького рівня (нестабільності) розвитку економіки, слабкорозвинених товарно-грошових відносин, зростання інфляції та несталості валюти» [1].

За авторським визначенням, бартерна операція – це реальний обмін продуктами виробництва та економічними ресурсами між суб'єктами господарювання без використання грошової форми розрахунків як необхідна міра при високих темпах зростання інфляційних процесів або значної нестачі грошових коштів в обігу в економіці держави. Це, на думку учасників обміну, еквівалентний обмін товарами або

еквівалентна плата товарами за придбання економічних ресурсів. При обміні товарами відбувається процес їх купівлі-продажу по цінам за домовленістю і в даному випадку із процесу обміну виключаються грошові кошти. Чим більший обсяг бартерних операцій в державі, тим більша сума грошових коштів виключається із обігу. В цьому випадку національні гроші перестають виконувати одну із основних своїх функцій – функцію як засіб обігу.

Л.Л. Антонюк визначив такі характерні ознаки бартерної операції [2]:

- підписання сторонами єдиного контракту, в якому обумовлено кількість або вартість товарів, що підлягають обміну (із зазначенням найменувань, якісних параметрів товарів, а також усіх необхідних технічних характеристик поставок та юридичних наслідків);

- відсутність грошової форми розрахунків між контрагентами, незалежно від того, були в контракті між ними чи ні грошові оцінки обмінюваних товарів;

- 100-відсоткове взаємне покриття зустрічними поставками, унаслідок чого немає необхідності в компенсаційних грошових доплатах;

- практична одночасність виконання зустрічних поставок (різниця у часі виконання поставок зумовлюється передусім технічними причинами).

Необхідно зазначити, що оскільки в політичній економії робоча сила є товаром, то виплата заробітної плати працівникам підприємств товарами є також бартерною операцією, Особливо значних розмірів дані операції мають місце у сільськогосподарській галузі виробництва, яка відчуває значний дефіцит коштів у періоди посівної та збиральної компаній.

Наявність та зміна обсягів бартерних операцій значною мірою залежать від стану, в якому перебуває економіка країни: падіння, депресія, зростання.

Бартерні операції в Україні зумовлені насамперед розвитком інфляційних процесів і нестачею валютних коштів. Останній фактор призводить до збільшення бартерних операцій у зовнішньоекономічній торгівлі товарами і послугами, що суттєво впливає на надходження іноземної валюти в Україну. Набуває поширення виплата заробітної плати працівникам сільськогосподарських підприємств зерновими культурами, олією, цукром, наданням сільськогосподарських послуг. Тому в сучасних умовах вірогідність зростання бартерних операцій в Україні досить висока, що зумовлює актуальність дослідження їх впливу на економічні процеси у державі.

Отже, бартер – це сучасна форма натурального товарообміну, яка може призвести до негативних наслідків у масштабах держави.

З використанням економіко-математичного методу дослідимо вплив обсягу бартерних операцій на грошову масу в обігу на основі рівняння обміну. І. Фішером, професором політичної економії Йельського університету США, було сформульовано знамените рівняння обміну кількісної теорії грошей [3]:

$$M \cdot V = P \cdot Q, \quad (1)$$

де P – рівень цін в економіці, Q – кількість виробленої продукції, M – пропозиція грошей в економіці, V – швидкість обігу грошової одиниці.

Щоб поєднати грошовий обіг з національним виробництвом, використовуємо рівняння визначення валового національного продукту (ВНП) по сукупним витратам [4, с. 139]:

$$\text{ВНП} = R = C + I_g + X_n + G, \quad (2)$$

де R – сукупні витрати в економіці;

C – витрати домогосподарств в економіці;

I_g – валові приватні внутрішні інвестиції;

X_n – чистий експорт;

G – державні закупівлі товарів і послуг.

У рівнянні (2) домогосподарства, бізнес і держава можуть бути задіяні у проведенні бартерних операцій або операцій обміну як між національними, так і зарубіжними виробниками. Бартерні експортно-імпортні операції фактично виключаються із чистого експорту, оскільки останній дорівнює різниці між експортом товарів і послуг та їх імпортом, а експорт і імпорт при бартеру рівні між собою.

Якщо $P \cdot Q = \text{ВНП}$, то об'єднавши рівняння (1) із рівнянням (2) отримаємо [5, с. 282]:

$$\text{ВНП} = R = C + I_g + X_n + G = M \cdot V = P \cdot Q = \text{ВНП}. \quad (3)$$

Необхідною умовою у дослідженні є припущення, що виробники обмінюються товарами для кінцевого споживання, оскільки ВНП це вартість товарів і послуг саме для кінцевого споживання.

У рівнянні (3) бартерні операції у грошовому вираженні входять у всі компоненти рівняння. На сукупні витрати в економіці бартер суттєво не впливає, оскільки обмін товарами враховує витрати на їх виробництво і придбання. Сума бартерних операцій є частиною сукупних витрат. Обмін товарами на товарному ринку відбувається по ринковим цінам на момент проведення бартерної операції.

Розглянемо монетарну частину рівняння (3):

$$M \cdot V = P \cdot Q = \text{ВНП}. \quad (4)$$

Оскільки бартерні операції це обмін товарами, то саме обсяг бартерних операцій в агрегаті рівняння Q впливає на рівень цін в економіці і на кількість грошей в обігу. Якщо обсяг бартерних операцій дорівнює ΔQ , тоді отримаємо нерівність:

$$M \cdot V > P \cdot (Q - \Delta Q). \quad (5)$$

У нерівності (5) кількість виробленої продукції, яку обслуговує грошова маса, зменшується на суму бартеру, тому рівність між грошовою масою з урахуванням швидкості обігу грошової одиниці порушується. Якщо в рівняння (5) підставити показник валового національного продукту, то отримаємо таку нерівність:

$$M \cdot V > P \cdot Q - P \cdot \Delta Q = \text{ВНП} - \Delta \text{ВНП}. \quad (6)$$

У формулі (6) зменшення валового національного продукту на $\Delta \text{ВНП}$ говорить про те, що грошова маса в обігу повинна обслуговувати менший обсяг виробництва національного продукту, оскільки інша частина ($\Delta \text{ВНП}$) не обслуговується грошовими коштами і є сумою бартерних операцій. Наслідком такої ситуації є підвищення рівня цін в економіці за рахунок тиску вільних грошових коштів на ринок товарів і послуг.

І. Фішер у своїй книзі «Купівельна сила грошей. Її визначення і відношення до кредиту, відсотку і кризам» відзначав, що якщо « M і V залишаються незмінними, грошова і товарна частини рівняння залишаються також незмінними; відповідно, якщо при цьому всі Q змінюються в даному відношенні, то і всі P повинні змінюватися в оберненому відношенні» [3]. Тобто зменшення кількості виробленої продукції Q призводить до збільшення рівня цін P . Отже, при зменшенні M і V зменшення національного виробництва за рахунок суми бартерних операцій призводить до підвищення рівня цін в економіці країни.

Для досягнення рівноваги грошового обігу і національного виробництва необхідно грошову масу з урахуванням швидкості обігу грошової одиниці зменшити на суму бартеру. Якщо суму бартеру визначити як $\Delta M \cdot V$, то отримаємо рівність:

$$M \cdot V - \Delta M \cdot V = P \cdot Q - P \cdot \Delta Q = \text{ВНП} - \Delta \text{ВНП}. \quad (7)$$

Розглянемо такий приклад. У валовому національному

нальному продукті доля бартерних операцій складає 30%, тоді маємо:

$$1) MЧV \neq PЧQ - 0,3PЧQ = ВВП - 0,3ВВП.$$

$$2) MЧV \neq 0,7PЧQ = 0,7ВВП.$$

У даному випадку грошова маса, яка повинна обслуговувати весь обсяг випуску продукції в країні, при проведенні бартерних операцій обслуговує лише обсяг продукції за вирахуванням бартеру. У нашому прикладі для досягнення рівноважного стану в макроекономіці необхідно грошову масу з урахуванням швидкості обігу грошової одиниці (MЧV) зменшити на 30%:

$$0,7MЧV = 0,7PЧQ = 0,7ВВП. \quad (8)$$

Із рівняння (8) можна вивести формулу по визначенню суми грошових коштів, які вилучаються з обігу в економіці за рахунок проведення бартерних операцій. Отже, при MЧV=30% кількість грошей, які вилучаються з обігу, буде дорівнювати: $M=30\% / V$.

У нашому прикладі, якщо із обігу не буде вилучено вільні кошти, тоді порушиться макроекономічна рівновага, що призведе до тиску вільної маси грошей на ринок товарів і послуг і як результат ціни почнуть зростати до межі досягнення рівноваги в економіці. Рівень зростання цін математично обраховується таким чином:

$$1) MЧV = XЧPЧQ, 7ЧQ = 1;$$

$$2) 0,7X = 1 \rightarrow X = 1/0,7 = 1,43;$$

$$3) MЧV = 1,43PЧQ, 7ЧQ.$$

Отже, ми отримуємо при бартерних операціях у 30% зростання рівня цін в економіці на 43%, що говорить про швидкі темпи зростання цін у порівнянні з темпами зростання бартерних операцій. Аналогічно можна підрахувати, що якщо в економіці доля бартеру дорівнює 10%, то рівень цін зросте на 11%.

Якщо доля бартеру в економіці буде зменшуватися, то кількість грошей в обігу буде обслуговувати більший обсяг реального випуску продукції.

На практиці для визначення впливу бартерних операцій на кількість грошей в обігу необхідно користуватися формулою (6), в якій вираз $PЧ\Delta Q = \Delta ВВП$ і визначає суму бартерних операцій в економіці.

Із вищевикладеного можна сформулювати такі математичні формули:

1) формула визначення кількості грошей, які вилучаються з обігу за рахунок суми бартеру:

$$\Delta M = B/V, \text{ що слідує із } B = \Delta MЧV,$$

де B – сума бартерних операцій;

2) формула впливу бартерних операцій на рівень цін в економіці:

$$K_p = 1/b,$$

де b – коефіцієнт, який враховує обсяг бартерних операцій в економіці країни; $b = Q - \Delta Q$;

K_p – коефіцієнт, який враховує зміну рівня цін в економіці в залежності від обсягу бартерних операцій.

З урахуванням нових математичних формул і з використанням рівняння (7) отримуємо і нові рівняння макроекономічної рівноваги з урахуванням бартеру:

$$MЧV - B = PЧ(Q - \Delta Q) = ВВП - \Delta ВВП; \quad (9)$$

$$MЧV = (1/b)ЧPЧ(Q - \Delta Q) = (1/b)Ч(ВВП - \Delta ВВП). \quad (10)$$

Ми розглянули вплив бартерних операцій у національному виробництві в закритій економіці, тобто без чинників впливу на макроекономічні процеси в державі експортно-імпорتنих бартерних операцій. Для експортно-імпорتنих бартерних операцій характерними ознаками є:

- використання ринкових цін;
- фактор корисності товару, тобто ступінь його необхідності для виробника в даний конкретний момент часу, що може вплинути на відхилення від ринкових цін;
- курс національних валют;
- національні законодавства країн, що регулюють міжнародні економічні відносини.

При експортно-імпорتنих операціях бартер може використовуватися з метою уникнення або зменшення сплати податків до бюджетів країн за рахунок заниження реальної вартості товарів. Недоліком бартеру також є те, що при обміну товарів у країну перестають надходити валютні кошти.

Розглянемо аспект впливу бартерних операцій на сукупні витрати і сукупні доходи в економіці з урахуванням грошового обігу. Автором статті було дещо раніше визначено кореневе рівняння рівноваги в макроекономіці [6, с. 255]:

$$R = Y = MЧV = ВВП, \quad (11)$$

де Y – сукупні доходи в економіці.

У рівнянні (11) сукупні витрати і сукупні доходи дорівнюють грошовій масі в обігу з урахуванням швидкості обігу грошової одиниці і, у свою чергу, кожен із компонентів рівняння дорівнює валовому національному продукту. Якщо у рівнянні (11) врахувати суму бартерних операцій, то отримаємо нерівність:

$$R - \Delta R = Y - \Delta Y = ВВП - \Delta ВВП < MЧV, \quad (12)$$

де ΔR і ΔY – відповідно, сума сукупних витрат і сума сукупних доходів в економіці, які не обслуговуються грошовими коштами і дорівнюють сумі бартерних операцій.

У формулі (12) із сукупних витрат і сукупних доходів вираховується сума бартерних операцій, які не обслуговує грошова маса. Тому для досягнення рівноваги в економіці необхідно грошову масу з урахуванням швидкості обігу грошової одиниці зменшити на суму бартерних операцій. Оскільки сума бартерних операцій дорівнює $\Delta MЧV$, тоді отримуємо:

$$R - \Delta R = Y - \Delta Y = MЧV - \Delta MЧV = ВВП - \Delta ВВП, \quad (13)$$

Це говорить про те, що бартерні операції зменшують суму сукупних витрат і сукупних доходів в економіці, які обслуговує грошова маса, а отже зменшується і необхідна кількість грошових коштів в обігу. Тому якщо в економіці не зменшити грошову масу в обігу, то це призведе до тиску вивільнених коштів на агрегати національного виробництва і рівень цін в економіці збільшиться.

Рівняння (13) є результируючим рівнянням впливу бартерних операцій на грошовий обіг і складові національного виробництва (R, Y). В процесі досягнення стабільності в економіці, рівень бартерних операцій зменшується і можливість грошової емісії (вливання в економіку грошових коштів) для стимулювання виробництва збільшується.

У дослідженні доведено і обґрунтовано, що облік бартерних операцій має важливе теоретичне і практичне значення для аналізу і оцінки процесів у макроекономіці.

Висновки. Основною проблемою в макроекономіці є досягнення рівноваги. Грошова маса – це один з основних складових агрегатів рівняння рівноваги в макроекономіці. У статті досліджено процес взаємодії і взаємозалежності грошової маси в обігу від бартерних операцій та вплив останніх на рівень цін в економіці. Доведено, що залежність між грошовою масою і сумою бартерних операцій обернено пропорційна, а залежність між рівнем цін в економіці і су-

мою бартерних операцій є прямо пропорційною, при цьому темпи зміни рівня цін випереджають темпи зміни бартерних операцій.

Застосування результатів дослідження на практиці дозволяє уряду на основі статистичних даних оцінити вплив бартерних операцій на рівняння рівноваги в макроекономіці і на основі цього здійснювати необхідні економічні заходи по стабільному розвитку економіки держави і забезпеченню виникненню кризових ситуацій. Дане дослідження дозволить вирішити проблему впливу бартерних операцій на грошовий обіг і національне виробництво в державі і збагатити у даному аспекті економічну теорію.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі стосуються більш ґрунтовної розробки системи взаємодії складових агрегатів грошового обігу (M, V) й агрегатів національного виробництва і потребує особливої уваги.

УДК 330.322.01

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Економічна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://slovopedia.org.ua>.
2. Антонюк Л.Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uchebnik-online.com>.
3. Ирвинг Фишер. Покупательная сила денег [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.klex.ru/8zv>.
4. Макконнелл К.Р. Экономикс: принципы, проблемы и политика / К.Р. Макконнелл, С.Л. Брю ; пер. с англ. 2-го изд. Е.С. Иванова, И.Ю. Лаврова, В.Ф. Максимова, Л.В. Максимова, А.Р. Маркова, В.Д. Медвинской, П.А. Отмахова, Р.И. Столлера, С.В. Черпакова (руководитель группы). – К. : Хагар-Демос, 1993. – 785 с.
5. Горлов-Марченко С.Н. Кризисы. Выход: кадры, управление, экономикс / С.Н. Горлов-Марченко. – Кировоград : ПОЛИМЕД-Сервис, 2000. – 370 с.
6. Горлов С.М. Економіка-XXI. Теорія і практика / С.М. Горлов. – Кировоград : Приватне підприємство «Ексклюзив-Систем», 2011. – 360 с.

Рудь І.Ю.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів та кредиту*

Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАКТИКИ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ЗАСТОСУВАННЯ ПОКАЗНИКА ІНФЛЯЦІЇ У МОНЕТАРНІЙ ПОЛІТИЦІ

Стаття присвячена визначенню поняття інфляційного таргетування, практики визначення та застосування показника інфляції. Розкрито ознаки інфляційного таргетування. Запропонована методика обчислення показників чистої інфляції.

Ключові слова: інфляція, таргетування інфляції, ознаки інфляційного таргетування, монетарна політика, показник інфляції.

Рудь И.Ю. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ПРАКТИКИ ОПРЕДЕЛЕНИЯ И ПРИМЕНЕНИЯ ПОКАЗАТЕЛЕЙ ИНФЛЯЦИИ В МОНЕТАРНОЙ ПОЛИТИКЕ

Статья посвящена определению понятия инфляционного таргетирования, практики определения и применения показателя инфляции. Раскрыты признаки инфляционного таргетирования. Предложена методика расчета показателей чистой инфляции.

Ключевые слова: инфляция, таргетирование инфляции, признаки инфляционного таргетирования, монетарная политика, показатель инфляции.

Rud I.U. IMPROVEMENT OF PRACTICE DEFINITIONS AND APPLICATION INFLATION RATE IN MONETARY POLICY

The article is devoted to the definition of the concept of inflation targeting, the practice of identifying and applying inflation. Revealed signs of inflation targeting. The proposed method for calculation of net inflation.

Keywords: inflation, inflation targeting, signs of inflation targeting, monetary policy, inflation.

Постановка проблеми. Під час подолання наслідків глобальної фінансової кризи в Україні та поглиблення трансформаційних процесів зростають вимоги до грошово-кредитної політики і особливо до її спроможності забезпечити фінансову, цінову та макроекономічну стабільність у країні. Показник інфляції є одним зі складових державної економічної політики і повинен забезпечити реалізацію поставлених цілей. Центральні банки багатьох країн за останнє десятиліття перейшли від короткострокового до середньострокового застосування монетарної політики, широко запроваджуючи режим інфляційного таргетування у практику регулювання грошово-кредитного ринку. Основним ефектом впровадження інфляційного таргетування є зниження рівня інфляції та інфляційних очікувань. Цим, власне, обґрунтовується власне тематика цього дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У фаховій літературі проблемам інфляційного таргетування

присвячено чимало досліджень. Різні фактори інфляційного таргетування досліджували Н. Дорофєєва, О. Кузнецов, Т. Кричевська, В. Лагутін, О. Петрик, Ю. Половнєв, О. Шаров та ін. Однак, незважаючи на значну увагу, приділену проблемі інфляційного таргетування, вона і надалі широко досліджується та розглядається у засобах інформації, виступах політиків, економістів і політологів.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати визначення таргетування інфляції, шляхи вимірювання фактичної та підвищення точності прогнозування очікуваної інфляції як основної складової монетарної політики.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інфляція – це знецінення грошей, яке проявляється як постійне підвищення загального рівня цін у результаті перевантаження сфери обігу грошовою масою, не забезпеченої матеріальними цінностями [2, с. 10]. Серед негативних наслідків, викликаних інфляцією,